

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 104 (6263)

10.12.1991

Mazumtirdzniecības cena 20 kapeikas

Maksimāli taupīt energoresursus

Pēc republikas Enerģētikas ministrijas prognozēm šajā ziemā sagaidāmi visu veidu energoresursu ievērojami ierobežojumi. Ļoti reāli, ka atsevišķos periodos ilgstoši, līdz vairākām nedēļām, būs nepieciešams samazināt elektroenerģijas patēriņu pat par 80 procentiem.

Lai tautas saimniecība un iedzīvotāji būtu savlaicīgi gatavi šādiem apstākļiem, attiecīgi pasākumi jāizstrādā un jārealizē jau šodien. Pašlaik elektrisko tīklu rajoni kopā ar organizācijām un uzņēmumiem izstrādā ilgstoša elektriskās enerģijas patēriņa ierobežojuma un atslēguma grafiku.

It īpaši jānodrošina iespēja samazināt ar tīrskas enerģijas patēriņu: rūpniecības uzņēmumiem — līdz minimumam vai vispār atslēgt, atstājot partikas pārstrādes uzņēmumus, lai nodrošinātu iedzīvotāju iztikas apstākļus.

lauksaimniecības, sadzīves pakalpojumu un komunālajiem patērētājiem, ieskaitot iedzīvotājus, ne mazāk kā par 60 procentiem;

ielas un cita veida ārējo apgaismojumu līdz minimumam vai vispār atslēgt.

Lūdzam tautas deputātu padomes, uzņēmumu un iestāžu vadītājus, visus rajona iedzīvotājus radušos stāvokli uztvert ar izpratni un stingri ievērot energoapgādes iestāžu norādījumus enerģijas patēriņa ierobežošanā. Nedisciplinētība novedīs pie stāvokļa pasliktināšanās, kad pārvaldes līnijas nāksies atslēgt uz ilgāku laiku.

Tuvāko divu nedēļu laikā jāveic pasākumi, lai iestādēs un uzņēmumos elektrisko apkuri un ūdens sildīšanu pārvestu uz cita veida kurināmo, jāpārbauda apgaismošanas iekārtas, to jaunu samazinot līdz minimumam, kā arī jāparedz citu iekārtu un mehānismu neizmantošanas iespējamība vai arī, sliktākajā gadījumā, ražošanas pārtraukšana.

**P.Daukšts,
Preiļu elektrisko tīklu rajona
priekšnieks**

***

Šajā sakarībā saņemta arī Latvijas Republikas Enerģētikas ministrijas vēstule, ko parakstījis ministrs A.Lagzdīns. Elektroenerģijas patēriņa ierobežojumi skars lielu skaitu iestāžu, organizāciju, lauksaimniecības un citu nozaru objektus, kā arī iedzīvotājus, tādēļ jāveic plašs izskaidrošanas darbs.

Valsts uzņēmums „Latvenergo” konkrētus ierobežojumus un atslēgumu grafiku apjomus pa kārtām nosūtījis visiem tīklu uzņēmumiem.

„Piecelties, tiesa nāk!”... Cik reizes šo frāzi savā mūžā gan nav nācies dzirdēt Jānim Sviklīpiņam? Cik sāpju un nelaimju, cik tīšas un negribētas vainas un arī cilvēku nelietības savā mūžā nākas redzēt, izprast un izvērtēt tiesnesim? Un — cik ļoti jāiemil savs darbs un jāieaug tani, lai arī pēc vairākiem desmitiem tiesas namā pavadītu gadu tomēr teiktu, ka kādreiz jaunībā izdarīta izvēle ir bijusi pareiza, ka nekad un ne uz mirkli nav bijusi vēlēšanās aiziet, atnest ar roku un sākt darbu kaut kur citur?

Soruden Preiļu rajona Tautas tiesas priekšsēdētājs Jānis Sviklīpiņš atskatījās uz 60 mūža gadiem, no kuriem gandrīz trīs gadu desmiti pavadīti Preiļos. Nu, sakiet, vai gan šai sakarā

Rajona kultūras darbinieku seminārā Adventes vainagā pirmo sveici aizzieda vēl esošās nodaļas vadītāja Monika Livdāne. Gatavošanās Ziemassvētkiem tad arī kļuva par galveno sarunu tēmu. Klātesošie informēja par savām iecerēm to atzīmēšanā pagastos. Jaunākās atziņas un derīgus padomus sniedza metodiskā kabineta vadītāja Silvija Kurņa.

Rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja vietniece Vaira Vucāne izskaidroja izpildkomitejas lēmumu par kultūras nodaļas likvidēšanu un klubu nodošanu vietējām pašvaldībām.

Vēl bija saistošas lekcijas par kultūru un komercdarbību (M.Livdāne), par etnietu un protokolu, kā arī psiholoģijas jautājumiem, kārtējot komercdarījumus (RKN direktore V.Upeniece).

Kultūras nama Mazā zāle. Šeit skatāma Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja sarūpēta izstāde. Tās pamatdomu varētu raksturot viena teikuma — Preiļu novada arheoloģija Ziemassvētku nolomējumā.

Salenieku veco ļaužu pansionāta Adventes koncertu sniedza Preiļu siera rūpnīcas pašdarbnieki. Jāņa Teilāna vadītais kolektīvs bez skaistajām dziesmām sev līdzī bija papāmis arī cīņastu — gan sieru, gan sviestu, gan krējumu.

Rīt šeit ieradīsies Aglonas bazilikas dekāns Andrejs Aglonietis

Ziemassvētki — gada jaukākie svētki Pelēču deviņgadīgajā skolā nāk, nesdami dubultpriekus. Tajos tiks iedancots jaunais skolas nams. Beidzot ceļā uz jauno skolas ēku šķēršļu vairs nav.

Pedagogu darbs un viņu algas nu beidzot ir vienādās attiecībās, vismaz kādu laiku, šķiet, ar tām vajadzētu

Cilvēki ir saraduši ar grūtībām, kādas radušās, lai iegādātos apavus. Taču pavisam negaidīti klāt nākusi cita problēma — kā apavus saremontēt. Vismaz Preiļu apavu remontdarbnīcā tas vairs nav iespējams. Meistari klientus spēj informēt par to, ka viņiem nav limes, nav materiālu. Kas atliek priecīšiem?

lietu daļā atsevišķiem pilsoņiem izsniedz atļaujas turēt medību bises bez tiesībām medīt. Šis atļaujas jau saņēmuši vairāku kolhozu noliktavu un darbnīcu sargi, kā arī — zemnieki. Vienīgais nosacījums šādai ierocā turēšanai paš aizsardzības nolūkos — lai tas būtu pierēģistrēts un tehniskā kārtībā.

Pagastu pašvaldības saņēmušas apmēram pirms gada pasūtītos jaunus LR zīmogus. Taču dzīve iet uz priekšu un dažādas varas struktūras mainās tik strauji, ka daudz ko nevar paredzēt. Tā, lūk, arī uz šiem zīmogiem dzīve izveidojusi kļūdu, jo „izpildkomiteju” vietā pagūtas izveidot „valdes”. Ko nu? Nāksies pagastiem pasūtīt jaunus zīmogus un cerēt, ka pašvaldību struktūras kādreiz nostabilizēsies.

Pateicoties Līvānu patērētāju biedrības aktivitātei, Līvānu dāmas vispārējo zeķbikšu deficītu jūt mazāk kā citviet rajonā. Visām kundzēm, kas strādā iestādēs, organizācijās un uzņēmumos, kā arī jaunkundzēm, kas mācās skolas, tiek garantēta 2 pāru zeķbikšu piegāde. Sava tiesa pienākas arī pensionāriem — veikalā, uzrādot pensionāra apliecību. Taču, kā lūdz informēt pilsētas izpildkomitejas darbinieki, kāds ir spējis nopirkt zeķbikses, izmantojot jau mirušas sievietes apliecību, bet Jevdokija Lāriņova, Rimma Smirnova, Ārija Skrūzmane un Maija Vengreviča pamanījušas šo svarīgo precī saņemt 2, pat 3 reizes... Ak, laiki, ak, tikumi...

ZIŅAS

pietikt. Tomēr pašlaik ir milzums ne-skaidrību kategoriju piešķiršanā, jo rādītāji, pēc kuriem tās jānoieic, skolu direktoriem liek krietni palauzīt galvas. Piektdien rajona skolu direktori pulcējās uz semināru tieši par šo jautājumu.

Turpinās paju biedru grāmatu paima. Preiļu patērētāju biedrības darbinieki izbrauc uz pagastu veikalēm, lai lauciniekiem nenāktos mērot ceļu uz pilsētu.

Notiek paju biedru sapulces, kur tiek pārrunātas aktuālākās tirdzniecības problēmas, apspriesti jaunie statūti. Atsaucīgi statūti apspriešana piedalījās „Lauktēnikas” kolektīvs.

Diemžēl Preiļu pilsētā, kur ir vairāk nekā 3000 paju biedri, uz sapulci ieradās tikai 15.

Kartupeļu problēmas šoziem rajonā nebūs, — tā rajona iedzīvotājus var nomierināt sagādnieki. Vajadzīgais kartupeļu daudzums ir iepirkts un glabājas noliktavās. Cits jautājums — dārzeņu cenas, jo katra diena iedzīvotājiem atnes jaunus pārsteigumus. Piemēram, Preiļu universālveikala sadzīves tehnikas veikalā jau var nopirkt miniledusskapi „Morozka” par 2200 rubļiem agrāko 50 rubļu vietā.

Vides kultūras konsultatīvā komisija, kas darbojas pie Līvānu pilsētas TDP, beigusi savu darbību. Komisijas funkcijas nodotas pilsētas arhitektam Intim Svirsķim.

Nemot vērā smago situāciju, kas izveidojusies, pieaugot zādzību un laupīšanas gadījumiem, rajona iekš-

Svētku brīvdienas

Mūsu republikas valdība nolēmusi, ka sakarā ar Ziemassvētku un Jaunā gada svinēšanu brīvdienas būs 25., 26., 30. un 31.decembris, 1.janvāris, bet 28. un 29.decembris — darba dienas.

SEMINĀRĀ GŪTAIS

Šī gada 19.—22.novembrī Igaunijā, Pērnāvā notika ASV Baltijas Fonda organizētais kārtējais seminārs. To vadīja Fonda prezidents Liņas Kojēla kungs — lietuviešu izcelsmes amerikānis. Pamattēma bija — privatizācija Baltijas valstīs.

Uzreiz redzama krasa atšķirība starp Baltijas valstīm un ASV, kur, pretstatā mums, vispār nav jēdziena „valsts uzņēmums”. Sākot no vismazākās darbnīcas, līdz milzīgiem koncerniem un bankām, viss ir privāts, un līdz ar to darbojas kā labi eļļots mehānisms, jo, dabīgi, katrs īpašnieks ir ieinteresēts gūt pēc iespējas lielāku peļņu. Tai pašā laikā konkurence neļauj mākslīgi, nesamērīgi pacelt cenas. Visa likumdošana ir organizēta uz to, lai pilnībā tiktu aizsargāts privātīpašums un ievērotas valsts intereses, un ir ārkārtīgi rūpīgi un precīzi izstrādāta, atšķirībā no mūsu haotiskās un absolūti nesakārtotās. Es gan neesmu jurists, taču domāju, ka mūsu AP, cenšoties izgudrot jaunu velosipēdu, t.i., pieņemot jaunus likumus un ļoti ātri atkal tos labojot, veltīgi izšķiež laiku un spēkus. Varbūt daudz efektīvāk būtu pārskatīt Latvijas Republikas likumdošanu līdz 1940.gadam un vajadzības gadījumā izdarīt izmaiņas atsevišķos pantos, ievērojot pēdējos 50 gados izmainījušos situāciju.

Specialisti, piemēram, man ir teikuši, ka, ja nemaldos, 1938.gadā pieņemtais LR Civilkodekss vēl šodien ir modernākais Eiropā. Otra tēma seminārā bija par kontraktu slēgšanu starp darījumu partneriem. Salīdzinot ASV kontraktus ar mūsu līgumiem, jāteic, ka tie ir ista kontrakta nožēlojama karikatūra. Slēdzot kontraktu, tiek paredzēta tā spēkā stāšanās kārtība, kontrakta objekts un darbošanās veidi, kontrakta ievērošana un garantijas. Netiek pieļauta vienpusēja vienošanās izmaiņš, tāpat ir noteikts, ka visām slēdzējam pusēm ir jābūt vienlīdzīgām. Par lielu negodu un kaunu tiek uzskatīta kontrakta neievērošana vai laušana, kas gan notiekot ļoti reti. Turklāt par šādu izrīcību ir paredzētas lielas soda naudas (pat tūkstošos dolāru) vai cietumsods. Gluži tāpat ir ar nodokļu nemaksātājiem.

Nobeigumā gribu pateikt, ka dažbrīd mēs ar amerikāņu kolēģiem nevarējām saprasties, runājām dažādās „svara kategorijās”, jo viņi nespēj izprast tādus jēdzienus kā „deficīts”, „blats”, „preču sadale”, „budžeta novadīšana no augšas” utt.

Atliek tikai mums visiem novēlēt pēc iespējas ātrāk un vieglāk tikt pāri šim bezdibēnim, kas mūs šķir no īsti brīvas un demokrātiskas pasaules.

**A.Jelisejevs,
Līvānu pilsētas TDP valdes priekšsēdētājs**

PAR TIESU, TIESNESI
UN SIRDSPAZINU

var atturēties no kārdinājuma kādreiz uzdot jautājumus arī tiesnesim? Un tiesnesis, vēlīgi smaidīdams, arī atbildēja, labprāt daloties savās atmiņās un pārdomās.

„Ar tiesu esmu saistīts kopš 1956.gada vasaras, kad sāku strādāt savā dzimtajā Pļaviņu rajonā par tiesu izpildītāju. Rekomendēja mani šim darbam kāds skolas biedrs, kurš tolaik bija partijas instruktors. Jāsaka, nekādas lielas jēgas par to visu man nebija, taču, kad toreizējais tiesnesis Kārlis Grante sāka aģitēt mācīties, es pretojos. Biju beidzis vidusskolu, bijis armijā un jau drusciņ pastrādājis, domāju — nenokārtošu iestājekšāmus. Bet, kad mani tā pierunāja, tad arī godkāre radās, sak, vai nu tā būs,

ka nevarēšu. Tā tas sākās. I strādāju, i mācījos, i grūti bija, bet tad sieva bija tā, kas mani drošināja un mudināja braukt uz sesijām, mācīties.

Vēlāk mani pārcēla uz Krustpils rajonu par tiesu izpildītāju. 1962.gadā, kad uzcēla tiltu starp Krustpili un Jēkabpili, apvienoja arī rajonus, un mani pārcēla uz Jēkabpils tiesu. Nākošajā gadā aicināja par tiesnesi uz Ventspili. Negāju. Bet tad piedāvāja darbu Preiļos. Un — te nu es esmu — jau kopš 1963.gada septembra.

Tolaik bija diezgan daudz darba — gadā ap 500 civillietām un 100 krimināllietām. Pakāpeniski lietu kļuva arvien vairāk. 70.gados krimināllietu Nobeigums 3.lappusē

REPUBLIKAS IZGLĪTĪBAS DARBA ORGANIZATORU SEMINĀRS PREIĻOS

Sportistu valodā runājot, to varētu nosaukt arī par komandas pēdējo uzvaru uz laukuma pirms spēlētāju maiņas. Komanda šajā gadījumā bija gandrīz visu republikas rajonu un pilsētu izglītības nodaļu vadītāji, cilvēki, kas ilgāku vai mazāku laiku katrs savā vietā īstenoja kopīgo republikas izglītības programmu. Bet šī līkšanās izglītības ministrijas rīkotajā seminārā Preiļu rajonā bija pēdējā tāda ziņa, ka, atbilstoši valdības lēmumam, izglītības nodaļas kā tādas beidz pastāvēt, tuvākajos mēnešos pie rajonu pašvaldībām tiks organizētas skolu valdes, par kuru priekšsēdētājiem lemts tapt cilvēkiem, kurus izvirzīs un ievēlēs rajonu sesijās.

Bet, neraugoties uz visu, uz nezināmo nākotni, uz iespēju arī daudziem varbūt nenoturēties savos kreslos demokrātijas straujajos pagriezienos, vispārējā gaisotnē divu dienu ilgajā seminārā bija ar pozitīvu piepalcētu noskaņojumu, valdot dzirkstošam humoram, draudzīgas apcelšanās gārm, siltam atkalredzēšanās priekam un nopietnai informācijas apmaiņai. Visu to lietišķā gultnē ar nevainojamu organizētību virzīja saimnieki — Preiļu izglītības nodaļa, par kuru, starp citu, tieši dienu iepriekš rajona izpildkomitejas sēdē nolēma, ka pastāvēs tikai līdz nākošā gada 1.februārim, likumdošana paredzēto laiku.

Jaunsilavas deviņgadīgā skola bija pirmā, kas vēra durvis tālajiem ciemiņiem, ar republikas izglītības ministrijas pārstāvjiem.

Pirmoreiz tik liels notikums bija arī pašai Jaunsilavas skolai, modernajai, dažus gadus vecajai celtni, kurā skolotāji mācību procesam cenšas atstāt laikmēģa iezīmes. Uzskatāms piemērs — 1.klase, kur bērni nesēž tradicionāli rindā sakārtotos solos. Tie izvietoti puslokā iepriekš skolotājas galdam un katrā trimestri tiek pārkārtoti. Katrs bērns tad veidā jūt tiešu kontaktu ar skolotāju, bet nevis ar priekšā vai aiz muguras sēdošo.

Direktore Valijas Kaktenece uzrunai sekoja skolas folkloras ansambļa sagatavotais koncerts. Ansambļa kura biogrāfijā jau rindojas lepnī nosaukumi no vietām, kurās koncertēts, vada skolotāja Ilona Balāško. Muzikālo audzināšanu viņa veic pēc eksperimentālas programmas. Neapšaubāmi jauka bija muzicēšana un dziedāšana, un ciemiņu izdancināšana, bet vēl simpātiskāka man šķita kāda cita lieta —, proti, skolā, kā

pastāstīja Ilona, nav tikai šāda izlases un izrādīšanas grupa, bet ir iespējas ar folkloru nodarboties arī tiem, kuriem dižoties varbūt ne visai der, bet kuri neapšaubāmi grib dziedāt, dejot, uzvilkt tautas tērpu. Cik daudzās skolās tāda veidā tiek atstūmti ne sevišķi talantīgi, bet dziedāt un dejot gribošie bērni.

Nākošais skaļais un skanīgais akords izskanēja Līvānu bērnu jaunrades nama telpās, kur ciemiņus izstādē „Senču mantojums” sagaidīja ansamblis „Ceiruleits”. Pēc tam semināra dalībnieku mašīnas pietāja pie kādas ēkas, uz kuras uzraksts vēstīja: „Latvijas PSR vietējās rūpniecības ministrijas Līvānu stikla fabrikas darba slavas muzejs”. Neskatoties uz svešas valsts teritoriju, stikls gan pēc kvalitātes, krāsām, gan pēc krāšņuma uz skatītājiem atstāja tieši tādu iespaidu, kāds bija jāatstāj izstrādājumiem, kuru sen vairs nav veikalos un kuru labākā un lielākā daļa arī nekad nav bijusi veikalos.

Rožupes skola, lielākā no mūsu rajona deviņgadīgajām, pēc skolēnu skaita pat panākusi mūsu mazākās vidusskolas, ciemiņus gaidot, nebija zaudējusi nekā no tradicionālās estētiskā garīguma gaisotnes. Te atkal skanēja tautas dziesmas, iesākās tikai ciemiņu dēļ tik ilgi nenosvinētā Mārtiņdiena, kur saimnieku lomu bija uzņemušies skolas bērnu vecāki, ar čigānmeitenēm, drastiģiem čigānmeitenēm un multigū čigānammām, kuras joki par pašām izglītības ministram čavāto sudraba pipi cauri izskanēja pavisam nopietnas lietas. Kādā skolā šodien iet čigānu bērni? Kur ir viņu tautas folklorā? Kur viņu valodas skola?

Skola latviskā kultūrvides veidošanā, — tā bija viena no semināra tēmām, ar to arī izskaidrojama dienas piesātinātība ar, tā sakot, bērnu izrādīšanas dziesmās un dejās, un tirdarboš, kuru izstādes bija sagatavotas gan abās skolās, gan arī jaunrades namā Preiļos, kur, tuvojoties vakaram, ieradās semināra dalībnieki. Tāds īsts darbs vēl tikai priekšā. Te uzstājās Preiļu 1.vidusskolas direktors Jānis Eglītis ar lopspektīvu izklāstītām atziņām par komerciālo, humanitāro izglītību un estētisko priekšmetu mācīšanu, ko viņš apkopojis, gan vairākkārt apmeklējot rietumvalstu skolas, gan vērojot izglītības sistēmu pašu zemē. Komericiālā izglītība kā tāda pie mums nepastāv, tai vajadzīgs izglītības standarts, tāpat kā estētiskajiem priekšmetiem, mūsu vidusskola ar ārzemju skolām vēl ilgi nelīdzināsies sabiedriskā zinātņu mācīšanā. Mūsu skolās

negatavo nākamās politikas, izvēles priekšmetu sistēma nav devusi gaidīto skolēnu attieksmi pret mācībām, — tā saīsināti var formulēt dažas no J.Eglīša kunga atziņām.

Likums par izglītību. Skolu valde. Valsts inspektors. Šie pašreiz aktuālie jautājumi izglītības darba organizētājiem, protams, izraisīja galveno uzmanību.

Skolu valdes pilnīga izveidošana un nokomplektēšana jābeidz līdz nākošā gada 1.septembrim, tādā veidā būs padomāts arī par cilvēkiem, kas neietilps tajā. Ar ko valde atšķirsies no TIN? Izglītības darba koordinēšanas funkcijas kādai noteikti cilvēku grupai pastāvēs vienmēr, bet šoreiz tā tiks ievēlēta sesijā. Valdes priekšsēdētāju un tās sastāvu rajona sesijās izvirzīs deputāti, proti, izglītības darba komisija. Valde būs tas, par kā vajadzību tā spēš pārliecināt vietējo pašvaldību. Tas var būt arī skolu ārsts. Bērnu tiesību aizsardzības inspektors. Metodiskā darba koordinētājs. Varbūt kāds kopumā atbildēs par bibliotēku fondiem. Koordinētārs ārpusskolas darbu.

Cik daudz nolikuma par valdēm drīkst izmainīt vietējās pašvaldības? Nemaz.

— Par velti cilājam šo problēmu. Te jau viss sen salikts pa plauktiem. Tā atkal ir no malas uzspiesta demokrātija.

— Nebaidieties no valdēm, pie mums. Jēkapiļi tā darbojas jau divi mēneši. Viss atkarīgs no tā, kā valdes priekšsēdētājs sadzīvo ar deputātiem. Mūsu valdē ir ekonomists, ir metodiskais dienests triju cilvēku sastāvā, vēl būs ārpusskolas darba koordinators, skolu ārsts un cilvēks, kas strādā ar nekur nenodarbināto jauniešu kategoriju. Visu šo institūciju vadītāji darbojas kā galvenie speciālisti.

— Skolu valde neiejaucas citu ministriju pakļautībā esošo mācību iestāžu saimnieciskajā darbībā un speciālo priekšmetu mācīšanā, bet kontrolē vispārīglojošo priekšmetu mācīšanu...

Nevar precīzos ziņojuma un debašu rāmjos ietilpināt uzstāšanās no vietām, replikas, papildinājumus, jautājumus, kas sevī jau satur at-

bildes vai otrādi, bet kas sarunu virzīja no viena pie otra minētajos pieturās punktus.

Un indīgi ironiskais jautājums: „Kad ministrijā paredzēta jauna reorganizācija, un cik ilga dzīve paredzēta šai sistēmai?” ar atbildi tādu pat noskaņu gammā „Kad republikā paredzēta valdības reorganizācija, no kuras atkarīga izglītības organizēša-

lījās domās par to, kādai musdienu skolai vajadzētu būt garīgās pasaules veidošanā.

Aglonas kultūras namā sagaidīja pagasta saimnieks Viktors Jonāns un Aglonas internātskolas direktors, Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputāts Andris Puzo.

Deputāts atbildēja uz vairākiem ar viņa skolu saistītiem jautājumiem.

Vai uz tikšanos jaunā kvalitātē?

na?...” arī rādīja vienā daļā valdošo noskaņojumu.

Fakts, pie kura būs grūti pierast, būs valsts izglītības inspektora darbs. Šādam cilvēkam jāstājas darbā jau nākošā gada 1.janvārī. Baidāties, ka varētu kļūt līdzīgs tiem inspektoriem, kas nodājas strādāja pirms gadiem desmit un vilka līdzīgu pirkstu katram likuma burtam. Paredzēts, ka jaunais inspektors būs valsts pilnvarota persona, kas pakļaus tiesi izglītības ministram, praktiski — republikas valsts inspekcijai. Tas kontrolēs visus likumdošanas aktus, uzturēs sakarus ar mācību un audzināšanas iestādēm, viņa lēmumus būs tiesīgs atcelt tikai izglītības ministrs. Pats inspektors var apturēt jebkuru skolu valdes lēmumu, ir tiesīgs sasaukt mācību iestāžu darbinieku apspriedes, iepriekš saskaņojot ar skolu valdi. Valsts izglītības inspektorā darbs iespējams arī grupās, ja, piemēram, rajonā kāda jautājuma izlemšanai ir vajadzīga neatkarīga, neinteresēta un neietekmējama personu grupa. To izveido izglītības ministrs.

Šo semināra daļu, tāpat kā sarunu par pedagogu darba apmaksu bija uzņemušies republikas izglītības ministrijas skolu daļas vadītājs Austris Vasips, valsts inspekcijas priekšiece Eizēnija Aldermane, skolu inspektore Ina Vārma, ārpusskolas darba vadītāja Maija Upmane, ministra vietnieks Guntis Tomsons.

No rajona pašvaldības laudim seminārā piedalījās Ilgvars Muzikants un Vaira Vucāne.

Otrā diena sākās ar braucienu uz rajona garīgās dzīves centru — Aglonas baziliku, kur dekāns Andrejs Aglonietis ar dziļu ieinteresētību da-

pastāstīja par savu darbu Augstākajā Padomē.

— Kā jūs vērtējat izglītības nodaļu nozīmi? — ciemiņi jautāja Puzo kungam.

— Ir jābūt starposmam starp ministriju un skolu, ja tā nav, krītas kontrole, bet mūsu apziņa vēl nav tādā līmenī, lai bez tā iztiktu. Nav svarīgi, kā to nosauca.

— Vai jūs kā pedagoga pārliecību respektē arī izglītības komisija parlamentā?

— Nē, no manis pamatdarbu prasa iekšlietu un aizsardzības komisija, savas domas izglītības komisijai es varu izteikt tādā līmenī kā jebkurš cits deputāts.

— Dažās Rīgas skolās uzskata, ka nav jāmaca krievu valoda kā svešvaloda.

— Manuprāt, mums vēl ilgi nāsies sadarboties ar austrumu valstīm arī, un uzskatu, ka skolā šī valoda vajadzīga.

— Jūsu un bazilikas attieksmes? — Esot ceļā uz ģimnāziju, manas un dekāna A.Aglonietes domas dalās. Viņš ir pārliecināts, ka skolā jābūt obligātai ticības mācībai, reliģijas mācībai, jānotiek rituāliem. Es uzskatu, ka tam visam jābūt pēc brīvas izvēles.

Deputāts pastāstīja arī par darbu pie likuma par mazgadīgo bērnu pārkāpumiem, kas varētu stāties spēkā apmēram pēc četriem mēnešiem.

Ar tīri cilvēcīgām skumjām viens otram vēlot autogrāfus un piemiņas foto un suvenīrus, šķīrās ne vieglā izglītošanas veltuma vilcēji no rajoniem. Vai uz tikšanos jaunā kvalitātē?

L.Sila

„Agroķīmija” zemnieku sētām

Saruna ar valsts uzņēmuma „Agroķīmija” direktoru Ivanu Zenovjevu

— Cienījamais Ivan Ivanovič, iestājies trešais mēnesis, kopš Jūsu vadītā bijusi Preiļu rajona ražošanas apvienība „Agroķīmija” kļuvusi par valsts uzņēmumu. Mums zināms arī tas, ka līdz šim uzņēmums tāpat nav bijis slikto sarakstos, tā darbību ar pateicību atceras visās rajona lielsaimniecībās. Nesen, kad tika rīkota nākamo zemnieku sapulce rajonā, Jūs stāstījāt, ka esat sākuši zemnieksaimniecībām sniegt visāda veida palīdzību. Par to parunāsim mazliet vēlāk, bet tagad, lūdzu, īsumā informējiet par savu „firmu” — ar ko tad viņiem būs darīšana?

— Ar lielāko prieku. Kā ražošanas apvienība „Agroķīmija” pastāv kopš 1980.gada janvāra. Tagad mums pieder četri riteņtraktori K-701, sešpadsmit riteņnieku T-150 un divdesmit trīs markas MTZ. Ir mums tāpat četri ekskavatori EO-3322, četri iekrāvēji JuMZ, astoņi kāpurķēžu traktori, trīsdzesmit automašīnas un cita tehnika. 1987.gadā nodevām ekspluatācijā savu ražošanas bāzi ar sadzīves telpām un administratīvo korpusu, divus angārus, elektrisko katlu māju, laukumu tehnikas uzglabāšanai un remontam. Tagad to paplašinām, ceļam dzīvokļus, pagatavota minerālmēslu noliktavas Aglonas ciemā, celtniecības un tīmes dokumentācija — tās ietilpība būs pieci tūkstoši tonnu un būvdarbus sāksim nākamgad.

— Spriežot no visa, tad Jūsu ražošanas bāze ir pietiekami stipra, lai izpildītu pasūtījumus rajonā. Bet cik Jūsu štāls ir darbinieku?

— 138 cilvēki, un brīnišķīgi ir tas, ka lielum lielā daļa no viņiem ir kadru strādnieki ar lielu praktisku pieredzi — kā mehanizatori, tā arī speciālisti. Izveidoti trīs ražošanas iecirkņi, darbojas minerālmēslu uzglabāšanas bāze, autotransporta un remontu dienesti, lopbarības, augšnes un organikas analīžu laboratorija, mēs nosakām arī nitrātu saturu dārzeņos un augļos.

— Kas tie tādi ražošanas iecirkņi un ar ko nodarbojas?

— Galvenais to uzdevums ir organiskā mēslojuma izvešana un iestrāde, augu aizsardzība, ceļu un laukumu būvniecība, kūdras ieguve. Šogad augu aizsardzības pasākumi veikti četros tūkstošos hektāru sējumu, esam izveduši un iestrādājuši astoņus ar pusi tūkstošus tonnu mēslojuma, iepriekšējā un arī šogad kopsaimniecībās „Vanagi”, „Dubna”, „Zelta vārpa”, „Smelteri”, valsts saimniecībā „Aglona” būvējam ceļus. Sagaidāms, ka uzņēmuma rentabilitāte būs astoņi procenti, iestrāde, rēķinot uz vienu strādājošo, 40,1 tūkstošis rubļu. 1988.gadā Šusta ezerā sākām iegūt sapropeli, šogad tā ražoti 11 — 12 tūkstoši tonnu.

— Kā valsts uzņēmumam Jums tagad ir savs biznesa plāns, raksturojiet, lūdzu, tā būtību.

— Labā kvalitātē un laikā izpildīt pasūtījumus, pilnīgā savā darbību, maksimāli izmantot mūsu rīcībā esošos resursus, saudzēt apkārtnējo vidi. Ievērojams uzsvārs likts uz zemnieku saimniecībām. Proporcioniāli tam, kā samazinās mūsu pakalpojumi kopīgajam un valsts saimniecībām, tie pieaugs attiecībā uz zemnieku saimniecībām.

Nu, lūk, esam pieskārušies sarunas galvenajai tēmai. Tālad „Agroķīmija” tagad ir nopietns un solīds valsts uzņēmums, ar kuru zemnieki labprāt slēgs savus darījumus. Ko tad isti viņiem piedāvājat?

— Ja atbildēt dažos vārdos, tad — pilnīgi visu. Mēs varam apart zemi rudenī, kultivēt augsni, iestrādāt organiskos un minerālmēslus, sagatavot kūdru, veikt pasākumus augu aizsardzībā pret nezālēm un kaitēkļiem, rakt dīķus, atart karpuļu vāgas... Varam veikt metināšanas darbus, izdarīt traktoru un lauksaimniecības mašīnu tehniskās apkopes tieši viensētās, būvēt ce-

lus, piegādāt sapropeli. Jā, starp citu, esam uzsākuši darbu, lai varētu iegādāties un uzstādīt sapropļa pakēšanas agregātu.

— Tas viss ir labi un interesanti, daudzi zemnieki neatteikto no Jūsu pakalpojumiem. Bet vai daudz par to visu jāmaksā?

— Pēc mūsu ieskatiem nav daudz. Nosaukšu dažus skaitļus un spriediet paši. Organisko mēslu izvešana no pagalma līdz triju kilometru attālumam maksā 2,8 rubļi par tonnu, bez tam tonnas iekraušanas 0,54 un masas pietumšana — 0,41 rubli. Ar traktoru MTZ var vienā reizē pārvest sešas tonnas, bet ar T-130 — divas reizes vairāk. Viena hektāra zemes aparšana izmaksā 35,1 rubli, kultivācija — 4,2 rubļus, šķidrā kompleksā mēslojuma iestrāde — piecus rubļus, augu aizsardzības pasākumu veikšana — astoņus rubļus. Lai mēs uzceltu vienu kilometru ceļu, jāsamaksā četrdesmit tūkstoši rubļu — atkarībā no darba apstākļiem un grants karjera attāluma

— Bet mēslojumam jābūt pašu iegādātam?

— Jā, taču to var nopirkt arī pie mums ar 45 rubļu uzņemumu par tonnu, ja zemnieks tos izved pats ar saviem spēkiem, nolaide ir 15 rubļi par tonnu. Sacīsim, mūsu piegādātā komplekso minerālmēslu tonna zemniekam izmaksā 676 rubļus, bet ja viņš vedīs pats — 661 rubli. Šķidrā kompleksais mēslojums attiecīgi 411 un 396 rubļus. Liels pieprasījums ir pēc sapropļa, sevišķi pilsētās, tā tonna maksā 11,88 rubļus, plus 1,35 rubļi par iekraušanu

un atvešanu, atkarībā no attāluma.

— Augu aizsardzībā jāizmanto indīgās ķīmikālijas. Vai Jums ir speciālisti, kuri uz vietām var noteikt veidus un dozas?

— Tur jau tā lieta, ka mums tādu speciālistu, kā mēdz sacīt, visiem nepietiek. Labu paraugu rāda Talsu rajona izpildkomitejas lauksaimniecības dienests, kurš ieviesis noteikumus, lai katrā pagastā būtu atbildīgie par indīgo ķīmikāliju pielietošanu laukaugu aizsardzībā, viņš ir darba ar zemniekiem organizētājs un koordinētājs.

— Praktiskajās situācijās pienākumi Jums tiek sadalīti atbilstoši periodiem — no aprīļa līdz jūnijam ilgst ar sēju saistīto lauku darbu posms, tad sākas cīņa ar kaitēkļiem un nezālēm, augu slimībām, jūlijs — augusts ir mēslojuma izvešanas laiks. Vai kas tiek paredzēts arī atlikušajam laikam?

— Kūdras ieguve, maksu nosakām pēc objekta izpēti un darba apjoma noteikšanas. Varam sagatavot un izvest kokmateriālus, tam mums ir traktors ar piekabli. Ceļu remonts un būvniecība, kravu pārvadāšana, metināšana (ar pasūtītāja materiāliem) darbi.

— Paldies par sarunu! Cerēsim, ka Jūsu vēlēšanās palīdzēt ieinteresētiem zemniekiem un jo vairāk tāpēc, ka nopirkt traktoru zemes aparšanai vai kravas automašīnu dotājā brīdī ne katram atļauj naudas maka biezums.

Sarunājās A.Rancāns

Kur tu esi, municipālā policija?

Nesen Aglonas ielā, pašā rajona centrā, parādījās košs uzraksts: „Policija”. Vakaros logos deg arī gaisma — tāpat, policija strādā. Mazliet tālāk savos apartamentos Talsu ielā — bāzējas milicija. Ņemot vērā, ka mūsu pilsētā nevienā „megapolise”, tad šo divu iestāžu tā kā vajadzētu pietikt, lai pašu māju un atbraucēji pilsoni varētu justies drošībā. Taču...

Pat Raiņa bulvārī, dažu desmitu soļu attālumā no vienas kārtības sargāšanas iestādes līdz otrai, brašuļu bars var piekaut aizsejojušos gājēju. Laidis, kam iznāk braukšana uz rajona centru, stāsta, ka bieži vien kāds tiekot piekauts autoostā, reiz viens pilsonis atstāts bez drēbēm vispār.

Tagad ir pašas īsākās dienas un garākās nakts, ar tumsu jānāk darbā un tāpat pa tumsu jādodas mājās,

paši zināt, cik gaišas ir mūsu dienas. Turklāt esam brīdināti, ka būs vēl trakāk — vispār atslēgs ielu apgaismojumu. Un nu jautājums: kur tu esi, kur kavēties, municipālā policija?

Sīrotāji pa naktīm kļūst aizvien nekaunīgāki, aizvien tiem „niez dūres”, bet kur ir mūsu milicijas patruļas pa ielām, kur kārtības sargi?

Atsaucieties!

Likumu nevar gaidīt bezdarbībā

PA-BĒRNI

Ne visai sen kādā oficiālā saietā kompetenti rajona vīri diezgan pārliecināti apgalvoja, ka tāds „iestādījums” kā nepilngadīgo lietu komisija pie mums nepastāv, un varbūt, ka tam arī noticētu, ja vien nedēļu iepriekš nebūtu nācies šādas komisijas sēdē Preiļos piedalīties. Augstāk minētajā saietā tika nedaudz runāts par republikas topošo likumu, kas attieksies uz nepilngadīgajiem noziedzniekiem un, cerams, saliks pa plauktiņiem visas ģimenes, sabiedrības, likuma un „ielas bērnu”, bet viņu republikā pašlaik ir apmēram 6000 (pēc Izglītības ministrijas datiem) attiecības. Ar laiku, likums nāks ar laiku, tuvākā vai tālākā nākotnē, bet mazgadīgie likumpārkāpēji aizvien vairāk pārņem savā ziņā ielas, pagalmus, vakara un nakts stundas jau šodien. Un labi, ka vēl joprojām ir kāds cilvēks, vai ļaužu grupa, kas viņus kaut nedaudz patur redzeslokā arī pašlaik, jo patiešām tāda liela bērna vai nepieauguša jaunieša dzīvesveids šodien nevienam citu īpaši neuztrauc.

Preiļos šo komisiju vada milicijas iecirkņa priekšnieks Nikolajs Maksimovs, sekretāre ir bērnu tiesību aizsardzības inspektore Tamāra Veļeckā. Bez tam vēl šīs komisijas sēdēs piedalās iecirkņa inspektori, kas gatavo lietas, kā arī jādā, lai ierastos vaininieki, kas gluži saprotamu iemeslu dēļ to nevēlas darīt. Šīs sēdes bieži rīko kopā ar pilsētas administratīvo komisiju, arī pēdējā notika tāda veidā. No smalkjūtīgi ironiskās gaisotnes, ko radīja kāda pipra večuļa viltīgi smaidot noliegtais, bet iepriekš milicijas protokolā apstiprinātais fakts par svešas sievietes bezpiederaksta dzīvošanu šajās mājās, kas, acimredzot, radīja nemieru kaimiņos, no šādas pat attieksmes pret divu dārza kaimiņu konfliktu nelikumīgi izrakta krūma dēļ noskapojums nosvērās uz dziļu nopietnību, pat smagu bezpalīdzīguma sajūtu, kad komisijas priekšā stājās pusaudži — tāda bija izjūta gamma. Raudāja cigānu mātē, un tās bija patiesas asaras un patiesi izmisums par to,

kā viņas pirmo dēlu nežēlīgi sit patēvs, dauza, līdz puišelis atkal mūk no mājās, apzogas „Turība”, apzogas „Zeltenē”, restorānā, atkal tiek sist un atkal bēg. 13 gadi. Senāk šādi puišēji naudu nopelnīja vismaz ar zābaku tīrīšanu uz ielu stūriem.

Reta parādība šādā sēdē bija dēls ar tēvu. Sašam, kurš šoreiz ieradies drīzāk gan atrādīties, blakus bija tēvs, kādreiz stipri dzēris, tāpat daudzījīs dēlu, bet dēla izdarītās zādzības, acimredzot, likušos šo to pārvērtēt. Pateicoties arī darba vietas pretimnākšanai, izdevies dēlu iekārtot pie sevis, strādā abi blakus. Varbūt, viens otram palīdzot, uz ceļa noturēsies abi?

J.Leonovičs un S.Jakimovs mūsu lasītājiem jau pazīstami no nesen publicētā materiāla par pusaudžu grupas daudzajiem likumpārkāpumiem un viņu tiesas. Abiem soda izciešana atlikta līdz pilngadības sasniegšanai, abi apmeklē vakarskolu, abi bezpalīdzīgi stāv komisijas priekšā, jo nav vietas, kur viņi varētu iekārtoties darbā. No kaut kā taču šādiem pusaudžiem arī ir jāiziet, bet bezdarbība rada jaunus dikdienīgus dzīves vilinājumus. Kad nakts ir pavadīta pie pornogrāfiskiem un šausmu „vidiņiem”, tad dzīves vērtēšanas kritēriji gan lielā mērā atšķiras no līdzpilsoņu kritērijiem. Kā vispār nepilngadīgajiem var būt pieejama šāda veida „māksla”?

Pārsvārā komisijai nākas saskarties ar mopēdu, naudas un citu lietu zādzībām, no 20 šogad izskatītajām lietām 11 gadījumos ir bijušas zādzības. No vainīgajiem nevar pat pieprasīt nomaksāt soda naudu, jo viņi nekur nestrādā. Rajonā būtu vajadzīgs kāds cilvēks, kas nodarbotos tieši ar pusaudžiem, kuri nevar iekārtoties darbā. Pagastos arī viņi paliek ārpus redzes loka. Daudzi materiāli no iekšlietu daļas nonāk pagastos, piemēram, Aglonā, bet nav nekādas reakcijas.

Jūtams, ka labi šīs komisijas strādā Galēnos un Stabulniekos.

Nesen rajona nepilngadīgo lietu inspekcijas un iekšlietu darbinieki tikās rajona izpildkomitejā pie V.Vucānes. Arī toreiz tika nolēmts, ka, kamēr nav tapis un pieņemts jaunais likums par mazgadīgo bērnu un viņu vecāku atbildību par likumpārkāpumiem, visiem pagastiem jāizskata ienākušie materiāli par nepilngadīgajiem un visām nelabvēlīgajām ģimenēm. Pagasts — skola — iekšlietu inspektors — tādi šodien vēl

jābūt sadarbības shēmai tajās vietās, kur interesējas par jauno paaudzi.

Otrs sāpīgs jautājums ir par bērniem. Šīs kategorijas ļaudis ir puslīdz savākti un aprūpēti bērniībā, bet, kad aiz viņiem aizveras jau kādas arodskolas durvis, sākas dažādi sarežģījumi. Šis jauniešu kontingents ir pilnīgi bezpalīdzīgs, sastopoties ar reālo dzīvi, kam nav sagatavots, kam pilnīgi sveša ikdienas pasaule ar tās sadzīvi. Šie bērni, pabeiguši vispārīgā izglītība, nosūtīti mācīties kādu profesiju, kam, iespējams, viņi pilnīgi nav piemēroti, pēc tam atbilstoši sadalei nonāk vēl kādā pavisam svešā malā, kur ļoti grūti uzsākt dzīves ceļu. Normāli būtu, ja šie bērni atgrieztos savā pusē, kur, iespējams mīt kādi attāli radnieki, pie kā vismaz retu reizi griezties pēc padoma. Kur dzīvo kaimiņi, kas kādreiz ir pazinuši viņu vecākus, vecvecākus. Kur viņš apjaustu vismaz to, ka pati šī vieta ir saucama par savu.

Bērnu tiesību aizsardzības inspektore Tamāra Veļeckā stāstīja, ka nesen bija aizbraukusi pie šādiem likteņa pabērniem Aglonā. Pēc Jaunaglonas skolas beigšanas divas meitenes nu it kā kļuvušas par slaucējām. Viena no viņām, neizturējusi tik smagu darbu, klaiņoja pa Aglonu, nevarot arī saņemt pasi, jo pazaudēta dzimšanas apliecība. Otra, sīciņa un trausla, mēģināja turēties, kaut arī fiziski viņai šis darbs par grūtu. Dzīvoja mājā, kura atradās septiņu kilometru attālumā no centra, bez satiksmes, tāpat faktiski arī bez iespējām nopirkt produktus, ja neskaita autoveikala „sausu devu” reizi nedēļā. Mita mājās vidusdaļā, vienā galā — kāds students, otrā — kāds vīrietis. Briesmīgā aukstumā, bez krāsns. Malka pēdējā brīdī atvesta, taču neapraķstamas kvalitātes. Netirība arī neapraķstama, logi bez aizkariem. Vienai no viņām uzradās kāds gadījuma paziņa, kas vēl piedevām sabojāja radioaparātu, televizoru. (4.decembrī šim puisim par dažādām lietām Jēkabpilī bija tiesa.)

Pēc T.Veļeckas iejaukšanās pagasts tomēr atrada iespēju meitenei ierādīt citu vietu, kur dzīvot blakus kārtīgiem ļaudīm, pieskaņoties. Sanitai varbūt būs vairāk spēka veidot savu dzīvi. Arī darbs ierādīts cits.

Šajā sakarībā Tamāra Veļeckā lūdz visus pagastus ziņot par saviem bāra bērniem, par tiem, kuriem mūsu rajons nav dzimtais.

Līvija Rancāne

TELEVĪZIJA

OTRDIENA, 10.DECEMBRIS

LATVIJAS TV

17.00 Diena pasaulē.
18.00 Šodien.
18.10 Dok.filma „Māja lielceļa malā”.
18.30 Temiņas svaros.
19.20 Arēna.
19.35 Ziņas (krievu val.).
20.00 Ekrāns bērniem. „Pauna”.
20.15 Lūdzu vārdu!
20.30 Panorāma.
21.05 Logs.
21.35 Rudens „Spiets” dienvidlatgalē.
22.15 Vizīte.
22.50 Aci pret aci.
23.35 Nakts ziņas.
23.50 Klasiskā mūzika.

PSRS CT I

13.45 Telemikss.
14.30 Komercvēstnesis.
14.45 Biržas ziņas.
15.00 TZD.
15.10 Tikšanās ar akadēmiķi N.Amosovu.
15.30 Mākslas filma „Dona Kihota un Sančo dzīve”. 2.filmas 2.sērija.
16.45 Mult.filma.
16.55 Bērnu muzikālais klubs.
17.40 Kopā ar čempioniem.
17.55 Mirkli, apstājies!
18.15 Aizrautīgu cilvēku pasaule.
18.30 TZD.
18.45 Projekts - 30.
19.15 Teletills „Maskava — Indianapolis”.
19.35 Mākslas filma „Braucam, šef!”
21.00 Informatīvā programma.
21.35 Visa sākums ir te...
22.35 Riteņbraukšana.
23.35 TZD.
23.50 Teātra „Plus” angažements.

Krievijas TV kanāls

PSRS CT II

13.00 Un atkal operete.
13.40 Dok.filma „Grāfs Orlovs no Morozovkas viensētas”.
14.00 Muzikāli poētiska kompozīcija.
14.30 Ritmiskā vingrošana.
17.00 Džeiniks R.Iļjasovs.
17.20 Ceļotāju klubs.
18.20 Cilvēka manifesti.
19.00 Krievijas parlamenta vēstnesis.

LATVIJAS TV II

19.15 Kristīgā programma.
19.45 Mult.filma.
***
20.00 Vēstis.
20.20 Labu nakti, mazuļi!
20.35 SKV.
20.45 Lūdzu vārdu!
20.55 Iepazīstinām ar izklaidējo programmu...
21.55 Bez retušas.
23.00 Vēstis.
23.20 Teātra furgons „Solo”.
0.05 Dienvidsahālinas TV izklaidējo programma.

TREŠDIENA, 11.DECEMBRIS

LATVIJAS TV

9.00 Sēta.
9.30 E.Bergmanis „Ziemeļblāzma”.

9.50 Abpus šinabīžam.
10.30 Mācīsimies svešvalodas!
11.15 Logs.
11.45 Vizīte.
12.20 Aci pret aci.
17.00 Diena pasaulē.
18.00 Šodien.
18.10 Dok.filma „Emīls Dārzņiņš”.
18.30 Brīvais mikrofons.
19.20 Mērieku laiki.
19.35 Ziņas (krievu val.).
20.00 Bērniem. „Videoputeklis”.
20.30 Panorāma.
21.05 Ex libris.
22.00 Barometrs.
22.30 LIFC.
23.30 Nakts ziņas.
23.45 Klasiskā mūzika.

PSRS CT I

6.30 Rīts.
9.05 Bērnu muzikālais klubs.
9.50 Kopā ar čempioniem.
10.05 Dok.filma „Melnais gulbis”.
10.35 Mākslas filma „Nevainības prezumpcija”.
12.00 TZD.
12.20 Kas? Kur? Kad?
13.20 Uzaicinājums.
13.50 Ekonomikas aģentūra.
14.20 Bloknots.
14.25 Partneris.
15.00 TZD.
15.10 Tagad un toreiz...
15.40 Mākslas filma „Dona Kihota un Sančo dzīve”. 2.filmas 3.sērija.
16.50 P.Čaikovskis. „Slāvu maršs”.
17.00 Stunda bērniem.
18.00 Viedoklis.
18.30 TZD.
18.45 Aizrautīgu cilvēku pasaule.
19.00 Futbols. Maskavas „Dinamo” - Beļģijas „Gente”.
21.35 Dok.filma „V.Eberta divas dzimtenes”.
22.15 Jalta - 91.
22.30 Visas zvaigznes.
23.50 TZD.
0.05 TV par TV.

KRIEVIJAS TV KANĀLS

PSRS CT II

8.00 Rita vingrošana.
8.20 Vācu valoda.
9.20 Ceļš uz pasaules tirgu.
9.50 „J.S.Bahs”. 2.daļa.
10.45 Dok.filma „Liktenīgās zīmes”.
11.00 Bez retušas.
12.00 „Annuška dārzā”. 3.daļa.
12.30 TV žurnāls „Kapitāls”.
13.00 Dziedāsim, draugi!
14.55 Nepatīk - neklausies!
17.00 Dok.filma „Volga iepūst Kaspijas jūrā”.
17.30 Ceļš uz pasaules tirgu.

LATVIJAS TV II

18.00 Mult.filma.
18.10 Situācija.
***

19.00 Futbols. Čehoslovākijas „Sparta” - Krievijas „Dinamo”.
20.50 Labu nakti, mazuļi!
21.05 TV izrāde „Eika”.
21.50 Dok.filma „Noslēpumu pusgadsimts”.
23.00 Vēstis.
23.20 KPFSR AP sesijā.
23.50 Estrādes programma.

Latgales TV

OTRDIENA, 10.DECEMBRIS

20.35 Garīguma pamati.
21.00 Latgales ziņas.
21.20 Latgales ziņas krievu valodā.
21.40 Aktuāla intervija.

CETURTDIENA, 12.DECEMBRIS

21.30 Latgales ziņas.
21.50 Latgales ziņas krievu valodā.
22.10 „Brīvās domas”.

PIEKTDIENA, 13.DECEMBRIS

21.30 Populārzinātniska filma.
22.00 Juris Vidipš: Dzīve un liktenis.

SESTDIENA, 14.DECEMBRIS

20.35 Garīguma pamati jauniešiem. 2.rādījums.
21.00 Latgales ziņas.
21.20 Latgales ziņas krievu valodā.
21.40 Aktuāla intervija.

PAR TIESU, TIESNESI UN SIRDSAPZIŅU

Sākums 1.lappusei

jau bija ap 200 gadā. 1974.gadā Preiļos sāka strādāt otrs tiesnesis, tā mēs arī pašlaik te esam divatā”.

Kas gan tas ir — būt tiesnesim, soģim? Darbs vai aicinājums? Pienākums vai īpašs talants? Bet varbūt — paša likteņa dota spēja lemt citu cilvēku dzīves un likteņus? Ko tiesnesim nozīmē sirdsapziņa, intuīcija, šaubas? Vai nebiedē atbildība? Vai tiesnesi var piekukuļot, iebiedēt? Un — vai ir tādas lietas, kas paliek atmiņā uz visu mūžu?

„Nē, man pašam nekad pēc sprieduma nolasīšanas nav bijis iemesla šaubām par to, ka cilvēks vainīgs. Ir izstrādājusies īpaša nojauta. Cits jautājums par pierādījumiem, par to, kā motivēt, lai vainu pierādītu. Visādi gadās tiesā, katrs grib sevi labā-

kāgaismā parādīt. Bet pret kolēģiem advokātiem man nav nekādu antipātiju. Viņiem tāda maize, jāsaka: „Nav vainīgs”, jāpanāk, lai attaisno. Bet advokāti paši visu lieliski saprot un zina, ka mani grūti apvest ap stūri.

Draudēts man nav ne reizes. Labumus šādas tādus gan sākumā solīja, bet, kad es pāris reizes šiem solījumiem uzšķīru pantu, kur teikts, kas pienākas par kukuldošanu, neviens vairs nav centies to darīt vai uz „mājas pieņemšanām” ierasties. Nesmu arī jāvērs norādījumiem no partijas komitejas. Tamdēļ konflikti ar šiem sekretāriem man ir bijuši, bet partijas un valdības apbalvojumu gan nav (ja nu vienīgi — profesionālie — no savas ministrijas un arī Augstākās Padomes prezidija Goda Raksts).

Ir līdzīgas lietas, kas nepaliek atmiņā, bet ir arī īpaša kategorija, ko grūti aizmirst, parasti — krimināllietas ar smagām sekām. Man pašam visnepatīkamākā šķiet vecāku tiesību atņemšana mātēm. Vēl arī gadījumi, kad cilvēks gājis bojā muļķīga iemesla dēļ, kad pārdzērušies šoferi brauc, nezinādami, kur labā, kur kreisā pusē. Bet visu, ko tiesai nodod, ir jāizskata... Atmiņos vienu lietu, ko būdībā Augstākajai tiesai vajadzēja skatīt, bet ko atstāja mums — par lielu summu zādībām vairākos rajonos. Bija laikam 60 epizodes un 12 apsūdzētie. Mēnesi, diendienā mēs to skatījām un spriedumu lasījām pusotras stundas, kājās stāvēdami. Tik garas lietas vairs man nav bijis. Liekālais sods, ko esmu piespriedis — 10 gadu brīvības atņemšana, nē, es-

mu gan vienreiz vairāk piespriedis. Tas bija pirms gadiem divdesmit — par izvarošanu. Attaisnošana gan reti gadās, jo jau izmeklēšanas procesā līdz tiesai tādi gadījumi reti nonāk.

Ne reizi man vēl nav teikuši: „Tu esi mani nepareizi notiesājis”. Cilvēki saprot, ka, ja ne es, tad būtu cits tiesnesis. Kādam tas darbs jādara. Bet par atbildību, savu personīgo lomu un jūtām laikam nedrīkst nemaz domāt. Vienkārši — patstāvīgi jāvadās no likuma, paša tiesiskās apziņas un sirdsapziņas”.

Attāļā Jānis Svīklis uzskata, ka jaunās mantijas ļoti disciplinē kā cilvēku tiesas zālē, tā pašus tiesnešus.

Jāņa Silicka foto
Ar jubilāru tikās Silvija Jokste

KRĀSU SASKAŅA

Attēlā: V.Smanes ainava.

Jāņa Silicka foto

Mūsdienu dekoratīvajā mākslā visvairāk tiek atstātas un izceltas divas nozares — tekstilmāksla un keramika. Latvijā to sekmē Rēzeknes mākslas vidusskola. Turpat visi mūsu rajona strādājošie mākslinieki ir tās beidzēji. Lai arī diplomā ir rakstīts, ka tā īpašnieks ir mākslinieks, noformētājs, tomēr katrs no viņiem cenšas vairāk darboties sev tuvā nozarē.

Tāda arī V.Smane. „Mūsu Veriņa” — tā mākslinieci milīgi dēvē rajona kultūras namā, tā viņu sauc audējas un adītājas, kurām nepieciešams padoms. Gadiem ilgi maizes darbs ir bijis tas pats mākslinieka noformētāja amats.

Bet diplomdarbu nācās izstrādāt tobrīd Latvijā vēl tik neierastajā batikas tehnikā. Auduma apgleznošana, velsa virkne batikotu darbu — tieši ar tiem jaunā māksliniece pirmoreiz piesaistīja sev preiļiešu uzmanību. Tad arī sākās batikas kā atsevišķa virziena modes gājieni. Veriņa varēja mierīgi darboties šajā tehnikā, bet skolā bez tam vēl bija mācīts gan aust, gan adīt.

Tautas daiļradē aušanai ir gadsimtiem senas tradīcijas, un bez smelšanās novada tautas tērpu un segu krāsu bagātības apcirkņos mūsdienu tekstilmāksla nav iedomājama. Vēl iepriekšējā paaudzē katrā lauku mājā turēja stelles, kurās auda brunčus visās varavīksnes krāsās un rūtainus līnu dreļļus. Viena otra uzcītīga pilsēniece to gribētu darīt arī tagad, kad, piemēram, līnu diegus vairs var sameklēt tikai pie kaimiņiem Lietuvā. Bet ja pietiek uzņēmības — tad tā lieta iet. Ar šo sezonu rajona kultūras namā darbojas audēju kursi. Kursu vadītāja — V.Smane.

Māksliniecei mīļa un tuva ir adīšana. Jau pati dzijas krāsošana ir kaut kas vienreizējs: katreiz iznāk kāds cits — jauns un negaidīts tonis. Tas ir jaunatklāsmes prieks. Un tad rodas paši adījumi. Kāda te krāsu saskapa un skaistums! Māksliniece dzīvo krāsu un dvēseles saskapā.

Voldemārs Romanovskis

Vārds speciālistam CŪKU MĒRIS

Šogad pavasara pusē Liepājas rajona Grobiņas valsts saimniecībā, bet rudens jau arī Daugavpils rajona valsts saimniecībā „Demene” un Krāslavas rajona Skaistas saimniecībā reģistrētas saslimšanas ar cūku mēri. Tā ir kentoģioza slimība, kuras akūto formu raksturo hemorāģiskā septicēmija, bet subakūto un hronisko — plaušu un zarnu iekaisums.

Slimība rada lielus ekonomiskos zaudējumus, skartajā saimniecībā nedaudzu dienu laikā var saslimt 80 — 90 procenti cūku, epidēmija un inficēšanās strauji izplatās un pāriet arī uz citām novietnēm, citām saimniecībām. Bojā var aiziet līdz 80 procentiem saslimušo dzīvnieku. Zaudējumus rada cūku piespiedu kaušana, kā arī slimības apkarošanas un profilakses pasākumi.

Cūku mēri ierosina vīruss, kura izturība apkārtējā vidē ļoti liela, it sevišķi pazeminātā temperatūrā. Kli-

niski tas novērojams tikai cūkām, citu sugu dzīvnieki neslimo, bet zirga, gov, kazas, truša, peles, suņa, kaka organismā šis vīruss var saglabāties un vairoties, tie ir infekcijas pārnēsātāji.

Vīruss neizraisa arī cilvēka saslimšanu.

Cūkas organismā vīruss nonāk pa visiem iespējamajiem „vārtiem” — aerogēni, alimentāri, cauri ādai un tamlīdzīgi. Jau pēc sešām desmit stundām no inficēšanās brīža to atrod asinīs, kur tad arī sākas vairošanās. Inkubācijas periods ilgst divas līdz divdesmit dienas. Slimajam dzīvniekam strauji paaugstinās ķermeņa temperatūra — līdz 41—41,5 grādiem, tas kļūst mazaktīvs, nespēj cīnīties, acu kaktiņos parādās gļotaini strutojoši iztecējumi, ausu, pavēderes, testu, kāju un citu ķermeņa daļu ādā — punkteida vai nedaudz lielāki asiņojumi, kas, uzspiežot ar pirkstu, neizzūd, var izveidoties arī zili sārta izplūduši laukumi. Novēro vemšanu, caureju, bieži rodas nervu sistēmas darbības traucējumi, nekoordinētas kustības, krampji, paralīzes u.c.

Ar cūku mēri slimos dzīvniekus neārstē. Specifiskajai profilaksei lie-

tojam sauso lapinīzēto avirulenta K — celma vīrusvakcinu. Šogad 1. novembrī veterinārais dienests vakcinēja 46594 dzīvniekus sabiedriskajās un personiskajās saimniecībās.

Ar mūsu rīcībā esošo vakcinu jaun-sivēni pirmo reizi jāapstrādā piecas-septiņas dienas pirms atšķiršanas, otr-reiz — tāda pašā laikā līdz pārvešanai uz nobarojamo grupu (ap 3—4 mēnešus veci). Pērkot sivēnus, jāpār-liecinās, vai pirmā šāda vakcinēšana tiem izdarīta, tad mēneša laikā jā-griežas pie vietējā veterinārā ārsta izdarīt otro vakcinēšanu. Sivēnmašu turētājiem piecas septiņas dienas pirms sivēnu realizēšanas jāgriežas pie apkalpojošā veterinārā ārsta, lai veic pirmo vakcināciju, atzīmes veter-inārajā izziņā. Nevakcinētu sivēnu realizācija tirgū ir aizliegta.

Mūsu vakcīna ir fāsejums ar 200 un 500 devām, lai to izlietotu mērķ-tiecīgi, dzīvnieku imunizācija notiek katra mēneša otrajā un ceturtajā ce-turtdienās.

V.Čodars,

Preiļu veterinārās pārvaldes
veterinārārsts epizootologs

Vārds „Novadnieka” lasītājiem

Runāsim vietējās valodās!

Jau 26.novembrī, avīzes iznākša-nas dienā, uz redakciju piezvanīja Irina Depisova, laukkope no kolhoza „Latgale” un leica:

— Es šodien avīzē „Novadnieks” izlasīju rakstu „Sacerējums par „gon-kām”” un gribu izteikt savas domas. Starp citu, lasīju latviešu valodā un sapratu pilnīgi visu, izņemot tikai vienu vārdu — burvīgs, kā nozīmī noskaidroju vārdnīcā. Pirmo reizi es lasīju, ka kaut kur tiek sekots Līkuma par valodu ievērošanai, ka strādā kā-da komisija, ka notiek pārbaudes valsts valodas lietošanā. Kā var cil-vēki būt tik aprobežoti un nevēlēties apgūt citas valodas? Tā ir liela ba-gātība zināt vairākas valodas. Iemā-cieties valodu nav nekāda problēma, vajag paņemt jebkuru grāmatu, ie-sākamam vēlamus, — bērnu un sākt lasīt, tulkot, iegaumēt vārdus.

Esmu pēc tautības poļiete, Latvijā nodzīvoju 30 gadus, bet iemācījos latviešu valodu pirms pāris gadiem.

Kā var dzīvot kādā zemē un nezināt pamatlatvības valodu? Vairāk jāriko arī kursi darbavietās. Piemēram, ta-gad Preiļu kultūras namā arī notiek kursi, bet vakaros. Autobusi nekursē un ne katus cilvēks vēlēties pa tumsu uz tiem staigāt. Šādi kursi būtu jāriko dienā.

Lūgums arī latviešiem. Kāpēc jūs cenšaties ar citu tautību cilvēkiem sarunāties tikai krievu valodā? Vajag runāt latviski, bet sarunu biedra kļū-das izlabot, pamācīt, atkārtot vārdus pareizi. Valsts valodas pārbaudes va-jadzīgas visur.

Man patīktu ar vietējiem iedzīvo-tājiem, tas ir, arī ar ebrejiem un čigā-niem kaut nedaudz sazināties viņu valodā. Bet, cik esmu interesējies, piemēram, čigānu valodas vārdnīcu neesmu sameklējis.

Jāpiebilst, ka visa mūsu saruna, vēl garāka, nekā šeit atstāstīts, notika skaidrā latviešu valodā.

Pierakstīja L.Sila

* SLUDINĀJUMI * REKLĀMA *

PREIĻU RAJONA TDP IZPILDKOMITEJA

AICINA

uz tikšanos lielus un mazus uzņēmējus neatkarīgi no
uzņēmējdarbības formas un veida, zemnieku saimniecību
īpašniekus š.g. 13.decembrī, plkst.14.00 izpildkomitejas
sēžu zālē.

Saietā piedalīsies Pasaules Latviešu Uzņēmēju savienības
padomes priekšsēdētājs G.H.Volbruka kungs.
Saņemiet informāciju par iespējām sadarboties ar latviešu
uzņēmējiem ārzemēs, apspriedīsim rajona uzņēmēju
sabiedrības dibināšanas nepieciešamību un iespējas.

Preiļu rajona TDP izpildkomiteja

PREIĻU RAJONA TDP IZSLUDĪNA

KONKURSU

uz Skolu valdes priekšsēdētāja amatu.

Nosacījumi:

- - augstākā izglītība (vēlama pedagoģiskā),
- - vadošā darba pieredze.

Pretendentiem līdz 20.decembrim jāpiesakās pie RIK
sekretāra (Raiņa bulvārī, 19) vai pa tālruni : 22237.

* SLUDINĀJUMI * REKLĀMA *

Preiļu rajona kopsaimniecība „Smelteri” sakarā ar saimniecības pārveidošanu paju sabiedrībā

līdz 25.decembrim lūdz pieteikties Dzeržinska kolhoza
apvienotās mantas īpašniekus vai viņu likumīgos mantniekus,
kuru īpašumi atrodas pašreizējās kopsaimniecības „Smelteri”
teritorijā, mantiskās pajas aprēķināšanai.

Lūdzam pieteikties personiski vai rakstī Preiļu raj., p/n
Smelteri, kopsaimniecība „Smelteri”. Tālrunis 57247.

Kolektīvās saimniecības „Līvāni” privatizācijas komisija

PAZIŅO,

ka kolhoza kopsapulce notiks 1992.gada 10.janvārī
plkst.10.00 Rožupes deviņgadīgajā skolā.

Darba kārtībā:

saimniecības „Līvāni” paju kapitāla daļu aprēķina
rezultātu apstiprināšana.

GAIVENĀ REDAKTORA V.I. ANTONS RANCĀNS

Laikraksts iznāk kopš 1950.gada 29.marta, otrdienās un
ceturtdienās. Dibinātājs un izdevējs — apgāds „Avīze”, Rīgā,
K.Barona ielā 2. Reģistrācijas apliecība Nr.0091.
Redakcijas adrese: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1. Tālrunis
22305.

Datortipikums. Iespējamā ražošanas apvienības „LITTA”
Daugavpils tipogrāfijā. Valērijs ielā 1. Ofsetiespiedums. 1
nosacītā iespiedloksna. Melns latviešu izdevumā 9219.
krievu — 3293.
Pasūtījuma indekss 68169.

Cienījamie rajona iedzīvotāji!

Decembrī pret taloniem pārdos šādas pārtikas preces un
tabakas izstrādājumus:

talons Nr.7 (putraini) — 2 kg, izņemot auzu un prosas putrainus
talons Nr.5 (milti) — 1 kg
talons Nr.6,7 (makaronu izstrādājumi) — 0,5 kg
talons Nr.12 (alkoholiskie dzērieni) — 1 pudele, izņemot vīnu un alu
talons Nr.12 (tabakas izstrādājumi) — 7 paciņas
talons Nr.23 — 1 kg sāls
talons „Kafija” — 0,5 kg pupiņu vai 100 g šķīstošās kafijas
talons Nr.24 — 1 kg cukura

Rūpniecības preces izsniegs pret šādiem taloniem:

talons Nr.2 — vīriešu zeķes, bērnu zeķes vai zeķbikses
talons Nr.3,4 — vīriešu, sieviešu, bērnu veja
talons Nr.5 — bērnu, vīriešu virskrekli
talons Nr.8 — elektrosplūdzes
talons Nr.12 — bērnu zeķes
talons Nr.14 — vīriešu, bērnu, sieviešu apakšbikses
talons Nr.15 — vīriešu zeķes
talons Nr.17 — bērnu zeķes, zeķbikses vai vīriešu zeķes
talons Nr.18 — bērnu veja
talons Nr.22 — veļas pulveris vai pasta — 2 vienības
Priekšrocība preču iegādē pret taloniem rajona paju biedriem.

VALSTS ATU „JĒKABPILS”

PAZIŅO,

ka kravas taksometra
pakalpojumi sākot ar šī
gada 10.decembri maksā par
nobraukto kilometru 1,80
rbļ., par stundas dīkstāvi —
18 rbļ.
Uzziņas pa telefonu 44142.

Pārdod

govu Stabulnieku pagasta Brišku
Balckaros. A.Pudulis;

***

M - 407.Ir rezerves motors un
citas detaļas.Zvanīt vakaros 42208.

Maina

pusotristabu kooperatīvo dzīvok-
li (23,4 kv.m) Preiļos pret līdz-
vērtīgu Rīgā. Tālrunis 21026.

Tik mirdzoša un tik klusa
Var būt tikai darbīgo dūsa.
M.Ķempe

Dalām bēdu smagumu ar Beķeru
ģimeni.
Aglonas vidusskolas skolotāji

Uz pasauli tēvs raudzījās kā uz
brīnumu.
Katra ausma viņam bija kā
atklāsmē...
M.Kaundruva

Kad negaidotiestājās TĒVA
dzīves nakts un sirds saņaudzas
zaudējuma sāpēs,esam kopā ar līzi.
Klases biedri,audzinātāja

Nebūs man vairs tēva stāstu,
Gaišo skatu, silto glāstu.
Vienmēr iešu, mīļo tēti,
Tavā kalnā ziedus sēt.

Esam kopā ar Juri, viņa TETI
guldot smiltājā.
8.klases skolēni un audzinātāja

Lūpas kļūst mēmas, bet runāt vēl
gribas.
Rokas pēc nebeigta darba vēl
taujā.
Cilvēka mūžs kā mīrkļa puszība
Iekrit un pazūd stingstošā saujā.
M.Bārbale
Izsakām dziļu līdzjūtību Martai
Beķerei, VĪRU smiltājā izvadot.
Aglonas internātskolas
kolēktīvs